

Pályázatomban lényege a szabadkai Népszínház bemutatása.
Társulat működése és a színház ,mint épület kezdetektől napjainkig át.
Ezen kívül közönség statisztikai felmérések napjainkban.

Társulat fejlődése:

1819-ben majd 1820-ban Szabadkára érkezett Kilényi Dávid ,a Láng-féle társulattal, akik közben felvették az Alföldi Nemzeti Színjátszó Társulat nevet. Az eleinte cseppnyi, de később már jelentős létszámúra szaporodott társulat. Tagja volt :
Láng Ádám, Szentpétery Zsigmond, Csepreghy Anna, Abday Sándor ,valamint Déryné Széppataki Róza is.

Azonban ők csak vándor társulatok voltak ,és csak pár idényt tudtak Szabadkán tölteni. Egy egész idényt 1827-ben töltöttek itt, amikor Szabadkán először mutattak be operát. 1833-ban utolsó vendégszerepléssel látogattak el.

Sikeres és sikertelenebb társulat állandósítások:

Szeged és Szabadka is szeretett volna állandó társulatot kialakítani.

A közös ötlet az volt ,hogy aláírási ívek kibocsátásával ,mind a két városban előfizetőket kell gyűjteni ,és így meg lett volna a színészek évi bére,azonban ez a terv kudarcba fulladt.

1880-as és 90-es években az volt a cél ,hogy kialakítsák Szabadkán a színi kerületet. Egy olyan igazgatóval az élen, akinek ez a feladat nem pénzszerzés ,hanem hivatás lenne. Az anyagi ,és szellemi irányító vezetősége ,Szabadkát is megjelölte a hús állandó társulat közé. Annak ellenére ,hogy a terv minden részletre kiterjedt, hogy a vidéki sajtó, a színházi koriferusok ,legfőképp a színészek részéről nyilvános támogatást kapott. A biztonságot nyújtó szervezet ,mégsem alakult meg.

A szabadkai színügyi viszonyokat taglító igazgatói beadvány, amelyet Csóka Sándor terjesztett a színügyi bizottság elé, az egykori főispáni kezdeményezésre hivatkozva vetette fel azt a gondolatot, hogy a „szabadkai színház igazgatósága alatt egyesítsék Bács-Bodrog vármegye nagyobb városainak színjátzását.

Szabadkát, Baját ,Újvidéket ,Zombort ,Zentát jelölte meg a leendő megyei társulat állomáshelyeiül.

Szabadkát jelölte ki intendánsnak, „megyei érdekeket szolgáló egyéniségnek kell lenni”. Ekkor Szabadka Zomborral kerül összetűzésbe.

Zomborból egy ilyen kijelentés érkezett: „Magyarországon mi volnánk az első igényű, és legjobban fizető székhely.” „... igen csekély fizetésért például 2-3 forint tagdíjért igen nagy előnyöket nyújthatnánk.

1901-ben 3éves probaidővel megindult a szabadkai színi kerület, 1903 őszén azonban ez meg is szűnt. Már a harmincas évek adataiból lehet tudni ,hogy olykor Szabadka és Zenta közös erőből készítettek előadásokat, egy egység mindkét városban itt is-ott is.

Rudics József és társai a tanácshoz és képviselő testülethez fordultak ,avval az indokkal, hogy következő évre a színház célja ,egy társulat kialakítása lenne .

Az egyesült alakulat Egressy Gábort ,(állandó vendégszereplő Szabadkán) színién bevonták az intézkedésbe.

Végül Havi Mihály igazgató tagjait szerződtette, akik drámát és operát is biztosítottak. Azonban az első világháború befejezésével lezárul a szabadkai magyar színházszás szinte százéves korszaka, ugyanis a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban nem engedélyezték a magyar hivatásos társulatok vendégszereplését.

Csak 1945-ben éled fel ismét a Thália művészete, amikor a Horvát Népszínház mellett – és vele közös épületben, Szabadkán megalakul a Magyar Népszínház is. A bemutató 1945. október 29-én volt. Balázs Béla: Boszorkánytánc című drámáját Pataki László rendezésében tekinthette meg a magyar közönség. Ettől az időszaktól napjainkig Szabadkának -Vajdaságban egyedülálló módon folyamatosan volt állandó társulata/színháza. A szabadkai magyar színházszás ettől az időszaktól igen szép lendületet vett. Azóta október 29.-én ünneplik, a délvidéki magyar színházszás napját és ezen a napon adják át a legrangosabb vajdasági színészi díjat, a pataki gyűrűt.

1951-ben egybeolvasztották a magyar és horvát társulatot.

1958-ban vált külön a horvát társulat, szerbhorvát nyelvű társulattá, a magyar társulatot pedig magyar nyelvű társulattá alakították át.

1985-ben a Népszínház élére a hírhedt színházcsinálót, Ljubiša Ristićet helyezték, aki összeolvasztotta a két társulatot, és „multikulturális” színházpolitikája eredményeképp tíz éves „uralma” alatt a magyar társulatból nem maradt Szabadkán szinte senki.

Ristić destruktív egyeduralma ellen Kovács Frigyes 1994-ben egy önkormányzati színházat alapított, a hagyományos magyar színházszás mentősvárát, Kosztolányi Dezső színház néven. Az első bemutatót 1994-ben volt.

A Magyar Társulat élére 1995-ben Jónás Gabriellát nevezték ki, ebben az időben a Népszínház Magyar Társulatának két sűgő/űgyelője, két színésze, és egy társulatigazgatója volt. 1998. januárjától Kovács Frigyes követte. 2006. június 1-től a társulat élére Mezei Zoltán szűnművészt nevezték ki.

Ma a szabadkai népszínháznak huszonnűgy tagja van .Ebből tizenhűt színész ,egűk közlűlűk társulat-igagató is,és rendezű,műghozzű a fent említett Mezei Zoltán.

Az elműt űvekben sok ismert külföldi rendezű is ellátogatott a szabadkai népszínházba. Megemlűtenűm Bűrces László m.v-t ,aki Csehov Cseresznyűskert című darabját rendezte meg a szabadkai Népszínház deszkűin.

Dűműtűr András m.v tavalyi űvadban harmadszor látogatott el a szabadkai Népszínházba. Elsű alkalommal Csűth Gűza -Egy elmebeteg nű naplűja című elűadást rendezte meg Szabadkán 2011-ben,azonban ezt az elűadást pűrhuzamosan lűthatta a budapesti közűnsűg a Thalia szűnházban.

Kovács Nemes Andor vűleműnye errűl az elűadűsrűl:”Ahogy űrzem ,ez az elűadás az elműt űvek egyűk legjobb darabja,csak sajnűlatos ,hűgy ezt nem vűsűrolta igazán a közűnsűg.”

2012-ben Marius von Mayenbűrgtűl a Csűnya című elűadást rendezte meg,amelynek kissű nagyobb sikere lett az elűzűtűl.

A tavlyi űvadban pedig Alfred Jarry-tűl az űbű kirűlyt lűthattuk.

Ezen kűvűl megemlűtűsre műltű Tasnűdi Istvűn m.v is ,aki a tavalyi idűnyben saját darabját rendezte meg a szabadkai népszínházban -Tapasztalt asszűny cűmen.

Ezt az előadást is játszották többször a budapesti közönség számára.

Az idén nyáron ,az izzasztó melegben eljutottak az Ördögkatlan fesztiválra evvel az előadással.

Mindenkinek nagyon elnyerte a tetszését.

„A legjobb színi előadás volt,még túlszárnyalata a három évvel ,ezelőtti POSZT nyertes debreceni előadást is.Azt gondolom nagyon le tudtuk nyűgözni a közönséget is a produkcióval és Tasnádi fanyar sokoatmondó humorával.Ezt az is bizonyítja ,hogy a nagy hőség miatt mindegyik előadásról ,szép számban hagyták el a nézők a termet.Azonban a mi előadásunkról senki ,esetleg ha egy-két ember.”-mondta el Kovács N. Andor.

Ez az idény kezdetén, pedig Máté Gábor tartózkodik nálunk .Azonban hozott magával egy kisebb csapatot a Katona József Színházból is .Szirtes Ági ,Kovács Lehel ,Fekete Ernő ,és még sok más neves színész próbál nálunk.Ez egy koprodukció lesz a két színház között.

A darab címe „Vörös” ,amit Brestyánszki Boros Rozália a szabadkai Népszínház dramaturgia írt.Ezek alapján valóban elmondhatjuk ,hogy neves emberek járnak Szabadkára akár rendezni ,akár játszani.

A szabadkai társulatról megemlítendő a tavaly előtti idénytől működő kArc irodalmi kávéház ,amelynek alkotója Kalmár Zsuzsa színművésznő.

Minden hónapban megszervezésre kerül ,és egy-egy költő ,író életével főleg műveivel foglalkoznak.Megzenésített formában ,vagy éppen szavalat formájában tudja megnézni a közönség.Mindig van egy kiállítás is, előtte vagy utána ,ez teljesen ingyenes.

Én ott voltam az első kArcon és az utolsón is .Az első alalommal minden ember két széken ülhetett.Az utolsón pedig már a földön ültek ,és egymásba tömörülten állt a közönség.

Vázlatom a színházról:

Színház

A kezdetekben ,mikor még nem volt állandó színház ,különböző vendéglőkben ,kávéházakban játszottak a színészek.

Iványi feljegyzéseiből tudjuk ,hogy a gimnázium nagytermében már az 1780-as években a az úri publikum élvezhette a színházi előadásokat,vagyis ,hogy évente ellátogattak hosszabb rövidebb időre német ,akár magyar társulatok.

Kilényi Dávidtól pedig ,hogy 1818-ban először játszottak előadásokat a „kávés Sculcz uramnak Szálájában”, azonban Váli azt kérte ,hogy mégis a gimnáziumban tarthassák előadásait,ahová színpadot ,és padokat is ők vittek.

De aztán az osztrák vezetés alatt álló Helytartótanács 1818. január 19.-ei rendeletével megtiltotta a gimnázium termének használatát Kilényieknek.

Újra a Sculcz-kávéházban kötöttek ki,evvel azonban az volt a probléma ,hogy a jelentek közötti váltások ,egy létrán történtek ,ablakon keresztül,s a hideg időben egyes színészek meghültek ,ennek következményeként itt sem tudtak tovább játszani.

1842-ben a város megvette Rudics főispántól a házát,és Fekete Sas néven ismeret

,vendégfogadtót alakítottak ki ,ahol a társulatok is az emeleti ebédlőben helyet kaptak,ennek a vendéglőnek az udvarában 1846-ban arénát létesítettek.

1833-ban voltak az első felvetések ,hogy egy állandó színházat létesítsenek.

1847-ben Béctől építési engedélyt kértek.Az épület terveit Skultéty Jánosra a városi főmérnökre bízta.1853-ban kijelölték a helyet,1400 nézőre kiszabva,és 40 páholyal ellátva.

1854 december 16.-án átadták a rendeltetésnek a vadonatúj színház ,és szálloda épületet,amelyet Latabár Endre társulata avatott fel a Jósika Miklós -Két barcsai című krónisádrámájával.

Nem szabad kihagyni ,hogy ez a színházi épület a Kárpát medence –nyolc legrégebbi színháza közé tartozik,amelyet eleve magyar nyelvű színtársulat számára építettek.

1904-ben újjáépítették.

1915-ben porig égett a nagyterem,csak a város főtetére néző külső fal maradt meg.

1926-ban újraépítették moziteremként.

És most pedig a Jadran moziba ,és a Lifka moziba tudunk megtekinteni magyar előadásokat,azonban a tavaly előtti idényben még a Soltis stúdióba is élvezhette a közönség az előadásokat.

Kovács Nemes Andorral való beszélgetésem során:”Találkoztam olyan emberrel,aki mai napig azt hiszi Szabadkán nincs színház,és hiába lát plakátokat ,hirdető táblákat ,nem tudja ,hogy létezőnk.”Velem is megtörtént párszor ,hogy valaki megkérdezte ,merre mész ,és mikor azt válaszoltam színházban,akkor a válasz rögtön az volt ,”de,hogy mikor nincs is színház?”

Mégis úgy érzem ,ameddig vannak emeberek ,akik képesek színházat csinálni ,akár moziteremben ,akár kint a téren **van** színház.

Persze sajnálatos ,hogy nincsenek emeberibb körülmények ,de bizunk a jövőben.

Úgy gondolom fontos megemlíteni ,hogy a színészek hol próbálnak én napjainkról tudom megemlíteni ,hogy a mai színész hol próbál , már hallottam egyes riportokban nagyon szörnyű leírásokat,azonban én úgy gondoltam ,hogy meglátogatom ezt a helyet.

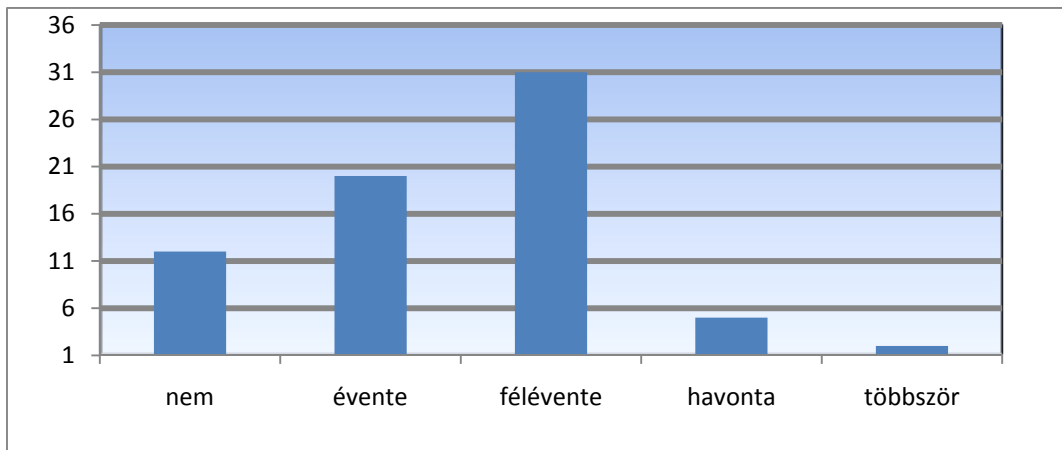
A Mlasost csipkergyárról van szó.Elképesztő látványban részesültem az olvasott szöveg talán enyhe ahhoz ,ami valójában van.Poros dohos kicsi,és télen nincs rendes fűtés.Sokszor elmarad ez miatt előadás is mivel a színészek ez miatt könnyen lebetegsznek.

Itt teszem magamban fel a kérdést ,nem lehet-e legalább egy fűtött próbatermet biztosítani ,azoknak az embereknek ,akik itt Szabadkán színházat csinálnak a semmiből. Mivel néha két székből ,és egy asztalból díszletet tudnak csinálni.

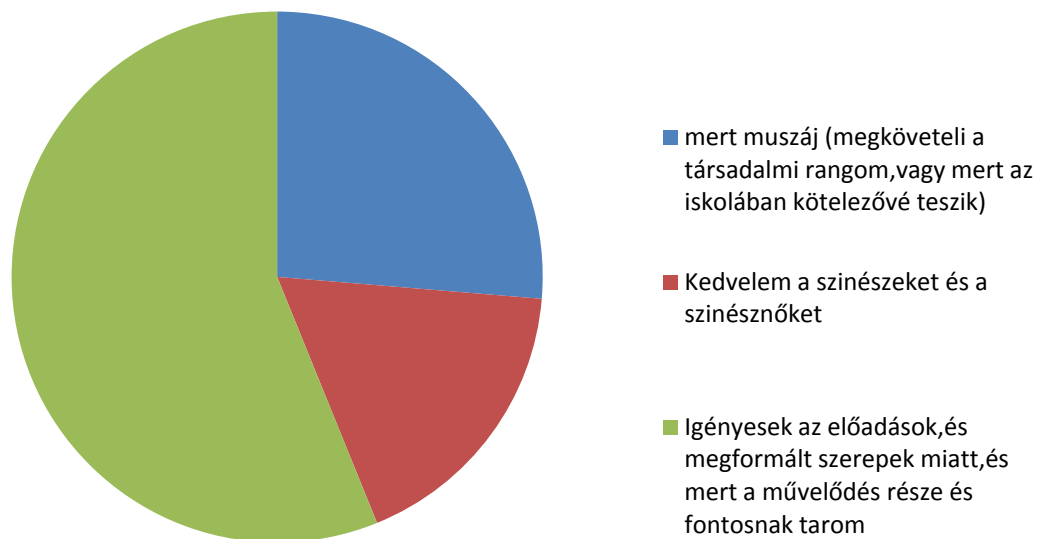
Színházzal ,mint magával az épülettel ,és a próbatermmel együtt az a véleményem,hogy olyan kereteket kellene szabni ,amit pénzelni is lehetne ,és nem égbekíáltó terveket szőni ,és a végen egy fűtetlen próbateremben ,és egy színpodon játszana két-társulat.

Közönség statisztik:

1.Milyen sűrűn jársz színházba?

Miért jársz színházba?

Felmérést végeztem a ismerőseim ,osztálytársaim vagy azok ismerősei körébe, tehát különböző emberek között.

Két dolgot tudtam felmérni . Az első talán az ,hogy valójában szabadkai emberek valamilyen formában igénylik a színházat ,és ha már láttak előadásokat igényesnek tartják őket.

Azonban azt is észleltem ,hogy ezek az emberek nagyon ritkán járnak el színházba, nagyon kevés olyan ember van ,aki havonta esetleg többször eljár.

Ezt nem a felmérések ,hanem tapasztalat alapján látom ,hogy az emberek jobban kedvelik a szórakoztató előadásokat, amit egy résztől teljesen megérttek .Kiszabadulni a szürke hétköznapokból ,és este elmenni ,egy színházi darabra ,talán jobb feltöltődni egy zenés darabbal, mint megnézni még a színházban is egy drámát.

Azonban ahogy K.N Andor elmondta :”Minden előadás egy tükröt tart az ember elé.Ez az ember saját tükörképe, és ezt vagy megmosolyogjuk ,vagy elszörnyülködünk rajta.”

Céлом ,hogy minnél több pozitív dolgot felmutassak .

Ralbovszki Csabával a szabadkai Népszínház színészeivel ,és az ifjú Ambrus Ricsivel készített riportomon keresztül mutatok be,egy igen pozitív dolgot.

Ralbovszki:

“Öt éve Greguss Zalán és én ,az MMK Népkör művelődési központ keretein belül vezetünk egy diákszínjászó csoportot a Fabulra Rasat.

Most az látjuk az ötödik év után ,hogy gyerekek felnöttek,és remek színpadi jelenléttel rendelkeznek.Különböző versenyek keretein belül ,is kiváló eredményt produkálnak. Azonban ,amire most én és Zalán ,és a Fabula összes tagja nagyon büszkék vagyunk ,hogy Ambrus Ricsi a Szabadkai Népszínház ,és a Katona József színház koprodukciónban profi színészekkel játszhat.

Ambrus:

“Valójában nagyon meglepődtem, amikor Mezei Zoltán színház igazgató felhívott,és azt a hírt közölte ,hogy szerepelhetek,a szabadkai Népszínház és a pesti Katona József színház közös produkciójában a Vörös című előadásban. Ugyérezem hamar beilleszkedtem a jókedvű társaságba , nagy megtiszteltetésben részesültem ,hogy ilyen nagy emberekkel dolgozhatok,és hogy ennyi tapasztalatot kaphatok. Hihetetlen örömmel tölt el ,hogy megkaptam ezt a szerepet , mert ezzel életem egyik nagy álma valósult meg ,hogy a szakmában profikkal dolgozhatom. Minden energiámat a szövegtanulásba és a próbákba fektetem ,hogy meg tudjak felelni az elvárásoknak. Mindenkinek ajánlom, hogy vegyék szemügyre az előadást,mert véleményem szerint nagy üzenete van a világ felé.”

2013.szept.27 a pályázat befejezése előtt ,a szabadkai Kosztolányi Dezső Színházban jártam.Romániából pontosabban Sepsiszentgyörgyről jöttek fiatalok ,az Osonó színtársulaton belül egy turné keretén ,ahol Szabadka volt az utolsó előtti állomás.Ennek a turnénak első állomása Monaco volt,de jártak ezen kívül Olaszországban,Franciaországban ,Belgiumban és sok más helyen.

Mindenhol felkersték a magyar lakta területeket ,és bemutatták az igen mély érzelmekkel dúsitott előadást ,amely valójában a felnöttek ,és gyerek problémáiról szolt. A társulat vezetője elmondta ,hogy azok a problémák ,amelyeket ők romániai magyarok megélnek minden állomás keretein belül találtak olyan embereket ,akik azt mondták ,hogy ilyen nálunk is van csak egy kicsit másképp.

-Úgy érzem ezt azért kellett belefoglalnom ,hogy lássuk a színház mennyire összeköti az embereket,mert lehet ,hogy más országban élünk azonban hasonlók vagyunk.

És úgy érzem a színház képes egy-egy vendéjátékkal érzékeltetni ilyen dolgokat is.

Én abban bizok ,hogy a nemrég megjelent cikkek a színház építéssel kapcsolatban nem áll-hírek,pár éven belül felépül a színház ,gazdaságilag mergerősödünk ,és továbbra is lesznek olyan akik igénylik a színházat ,egy kicsit aktívabban.

És lesznek színészek ,akik továbbra is színházat fognak csinálni .

És maga a színház nagyon sok évszázadon át fog élni és működni.

Irodalmi forrás:

Gerold László-Száz év színház

Internetes forrás:

<http://www.szabadkaiszinhaz.com/> ,időpontok 2013.aug.24,26;szept.16.

Egyéb anyaggyűjtés három riport:

-Kovács Nemes Andor –szabadkai Népszínház színésze

-Ralbovszki Csaba- szabadkai Népszínház színésze

-Ambrus Ricsárd-amatőr színész

Mladost cipkegyár 'meglátogatása'.